

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б.Шада

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
роботи
Олександр ГОЛОВКО

“ _____ ” _____ 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

КРЕАТИВНЕ МИСЛЕННЯ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ магістерський _____

галузі знань _____ 29 Міжнародні відносини

спеціальності 291 – Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

освітньо-професійні програми _____ Міжнародна інформаційна безпека
Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

вид дисципліни _____ вибіркова

факультет _____ Міжнародних економічних відносин та туристичного
бізнесу

2022/2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 5 від 24 червня 2022 року

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

канд., філос. наук, доцент Наталія ПОПОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада

Протокол № 12 від 10 червня 2022 року

Завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії О.М. Перепелиця

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини»
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

_____ Євгенія СОЛОВИХ

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від _____

Голова науково- методичної комісії _____ Лариса ГРИГОРОВА – БЕРЕНДА
(підпис) (ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Креативне мислення» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (магістерського) рівня вищої освіти магістр міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є те, що називають out-of-the-box thinking, тобто мислення поза шаблонами. Подолання стереотипів і вихід за межі – це один з аспектів креативності, інші не менш важливі – вміння експериментувати і змішувати, формувати нові патерни.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни.

Курс «Креативне мислення» буде актуальним для тих, хто прагне навчатися протягом життя і успішно застосовувати свої знання у різноманітних сферах, включаючи бізнес, громадську діяльність, освіту, науку, управління і військову справу. Тих, хто не боїться помилятися і бути автором власної реальності.

Курс має своєю *метою*, по-перше, дати теоретичне уявлення про out-of-the-box thinking, і, по-друге, виробити у студентів практичні навички самостійної роботи з реальністю, текстами та артефактами, сприяти розвитку досвіду філософської дискусії, готуючи їх тим самим до майбутніх самостійних досліджень.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

Навчити тому, щоб закони винайдення ідей й тезування органічно втілювалися б у доречну мовну форму й були б прикрашені, та гідно й майстерно виголошувалися.

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК11. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- формування наступних компетентностей:

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки.

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

СК15. Здатність виявляти та аналізувати сутність та специфічні особливості інформаційного протиборства та інформаційно-психологічних операцій в міжнародних відносинах.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
(магістри)	
Семестр	
4-й	
Лекції	
16 год.	
Практичні, семінарські	
16 год.	
Лабораторні	
год.	
Самостійна робота	
88 год.	
Індивідуальні завдання:	
год.	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати: стратегії та процедури креативного мислення, що дасть змогу підвищити особистісну ефективність та успішність ухвалених рішень, теорію та методику навчання креативного мислення, які збільшать методологічну підготовку й сприятимуть успішності.

вміти: аргументовано формулювати свою власну світоглядну позицію; цілеспрямовано моделювати емоції під час освітнього процесу, розробити власні методики навчання, засновані на теорії розвитку креативного мислення, опанувати самостійний стиль мислення; засвоїти специфіку креативного досягнення дійсності; застосувати набуті знання при аналізі наглядних проблем сьогодення, трансформувати знання з на проблеми теорії й практики; ставити питання високого філософського рівня, аналізувати їх і акумулювати їх в доповідях та наукових студентських конференціях, вести діалог чи полеміку з приводу загальних засад життєдіяльності людини.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

РН19. Брати участь у професійній дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

РН20. Організувати та вести професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій. Відповідальність та автономія

РН21. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

РН22. Демонструвати здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

РН23. Самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу.

2. Виклад змісту навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Генезис креативного мислення. Що таке продукування ідей?

Креативний менеджмент як наука і вид діяльності. Суть креативного менеджменту та основні складові креативності. Бар'єри, що заважають креативно мислити. Актуальність запровадження креативного менеджменту в діяльність підприємства та організації. Суть та місце креативного менеджменту. Сфери креативного менеджменту. Концептуальні засади креативного менеджменту.

Тема 2. Герменевтична практика і «сканування»: вироблення «розуміння розуміння»

Процес і природа людського мислення. Характеристика видів мислення. Герменевтичний принцип. Інтелектуальні властивості особистості. Сутність творчості та креативності. Риси креативної особистості. Види творчого мислення. Порівняння стандартного (логічного) і латерального мислення. Зв'язок креативності з інтелектом. Знання і розуміння.

Тема 3. Від кризи до креативного переосмислення. Друга навігація

Характеристика креативного процесу. Методи пошуку креативних ідей. Класифікація типових прийомів пошуку рішень. Характеристика креативного процесу. Розробка креативних ідей. Методи пошуку креативних ідей. Місце критики у процесі генерування креативних ідей. Визначення найімовірнішої зони пошуку рішення. Випадковий набір методів (прийомів). Класифікація прийомів пошуку рішень

Тема 4. Осмислення ризиків і нешаблонні стратегії. Конструювання реальності

Риторичне програмування. Мотивування творчого вирішення проблем, генерування та реалізації нових ідей. Творчість як потужний засіб мотивування. Організація діяльності інноваційних креативних колективів. Методи формування креативних команд. Переваги та недоліки методів формування команд. Представлення різних типів творчих індивідуальностей. Управління розробкою креативних рішень. Алгоритм розробки та реалізації управлінського рішення.

Тема 5. Харизма і «дизайн» реальності

Особистість і творчість. Характеристика творчого потенціалу. Індивідуальний творчий потенціал. Інтуїція – рушійна сила бізнесу. Інсайт як центральна ланка вирішення проблем. Евристичні прийоми активізації творчого мислення. Метод мозкового штурму. Поняття про творчість. Особистість і творчість. Характеристика творчого потенціалу. Індивідуальний творчий потенціал.

Тема 6. Експериментування: від мислення до мовної роботи і «рух-від-сув»

Культура організації креативної риторики. Навички і ресурси. Організація, що навчається. Розширення уяви. Лідерство. Методи управління творчим колективом. Інновації як механізм управління груповою динамікою. Поняття «вплив» і «влада». Вплив через участь. Метафоричний вплив. Ділове спілкування як комунікація та взаємодія. Етика ділових комунікаційних процесів. Монологічні види ділового спілкування. Діалогічні види ділового спілкування. Дискусія. Диспут.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Вступ. Генезис креативного мислення. Що таке продукування ідей?	14	2	2			10						
Тема 2. Герменевтична практика і «сканування»: вироблення «розуміння розуміння»	24	2	2			20						
Тема 3. Від кризи до креативного переосмислення. Друга навігація	26	4	2			20						
Тема 4. Осмислення ризиків і нешаблонні стратегіми. Конструювання реальності	16	2	4			10						
Тема 5. Харизма і «дизайн» реальності	26	4	4			18						
Тема 6. Експериментування: від мислення до мовної роботи і «рух-від-сув»	14	2	2			10						
Усього годин	120	16	16			88						

4. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. Генезис креативного мислення. Що таке продукування ідей?	2
2	Тема 2. Герменевтична практика і «сканування»: вироблення «розуміння розуміння».	2
3	Тема 3. Від кризи до креативного переосмислення. Друга навігація.	2
4	Тема 4. Осмислення ризиків і нешаблонні стратегіми. Конструювання реальності.	4
5	Тема 5. Харизма і «дизайн» реальності	4
6	Тема 6. Експериментування: від мислення до мовної роботи і «рух-від-сув»	2
	Разом	16

5. Самостійна робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Тема 1. Вступ. Генезис креативного мислення. Що таке продукування ідей? Вивчення нового матеріалу. <i>Робота зі словниками і науковою літературою.</i>	10	
2.	Тема 2. Герменевтична практика і «сканування»: вироблення «розуміння розуміння» Поглиблення вивчення матеріалу. Розуміння і креативне мислення: стабілізатори і дестабілізатори. <i>Підготувати аргументи.</i>	20	
3.	Тема 3. Від кризи до креативного переосмислення. Друга навігація Вдосконалення теоретичних знань і практичних навичок. <i>Опанування літератури: методи роботи з майбутнім</i>	20	
4.	Тема 4. Осмислення ризиків і нешаблонні стратегії. Конструювання реальності Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості. Техніки креативності: <i>розробка питання.</i>	10	
5.	Тема 5. Харизма і «дизайн» реальності Вивчення нового матеріалу. <i>Мовленнєві штудії. Психологічне підґрунтя.</i>	18	
6.	Тема 6. Експериментування: від мислення до мовної роботи і «рух-від-суб» Вдосконалення теоретичних знань і практичних навичок. <i>Філософський та юридичний аспекти.</i>	10	
	Всього	88	

6. Індивідуальні завдання не передбачені

7. Методи контролю:

Поточний контроль проводиться

- 1) на кожному аудиторному занятті у формі усного опитування (без оцінки);
- 2) в виконанні творчих завдань (оцінюється).
- 3) По закінченні вивчення курсу проводиться творча письмова контрольна робота з метою оцінювання знань.

8. Схема нарахування балів:

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Залікова робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	Інд. Завдання (контр.робота)		
10	10	10	10	10	10	Разом		
						60	40	100

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність студента засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

Розрахункова шкала для оцінювання роботи студентів на **практичних заняттях**:

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених та практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем

	пропущених лекцій та практичних занять. епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Студенти, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання залуку кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Студенти, які були відсутні на лекції чи практичному занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою

Для відпрацювання студент зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Оцінювання знань та умінь студентів при **підсумковому** контролі здійснюється відповідно до наступних критеріїв:

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-40	Студент цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Студент достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Студент розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
10-17	Студент розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Студент не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

9. Рекомендована література:

Методичне забезпечення

1. Lubart T. Children's creative potential: an empirical study of measurement issues / T. Lubart, C. Pateau, A.Y. Jacque, X. Caroff // Learning and Individual Differences. – 2010. – № 20. – P. 388–392.
2. Szmidt K.J. ABC kreatywności / K.J. Szmidt. – Difin, Warszawa, 2010. – S. 8–10.
3. Taylor C. W. Various Approaches to and Definitions of creativity / C.W. Taylor ; R.J. Sternberg (Ed.). – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1988. – P. 99–124.
4. Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки / О.Є. Антонова // Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі: [монографія] / за ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ім. І. Франка, 2012. – С.14–41. 17
5. Войтенко О.В. Розвиток творчих здібностей школярів на уроках літератури / О.В. Войтенко // Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. – Харків : ХДПУ, 1997. – С. 17–21.

Рекомендована література

Підручники та науково-методична література:

1. Antonova O.Ye. Sutnist` ponyattya kreaty`vnosti: problemy` ta poshuky` / O.Ye. Antonova // Teorety`chni i pry`kladni aspekty` rozvy`tku kreaty`vnoyi osvity` u vy`shnij shkoli: [monografiya] / za red. O.A. Dubasenyuk. – Zhy`tomu`r: Vy`d-vo im. I. Franka, 2012. – S.14–41.
2. Vojtenko O.V. Rozvy`tok tvorchy`x zdibnostej shkolyariv na urokax literatury` / O.V. Vojtenko // Pedagogika ta psy`xologiya : zb. nauk. pr. – Xarkiv : XDPU, 1997. – S. 17–21
3. Hofstede G. Cultures and organizations: software of the mind. / G. Hofstede. – London: McGraw-Hill, 1991.
4. Bass B.M. Stigdill's handbook of leadership / B.M. Bass. – New York: Free Press, 1990. –1182 p.
5. Ekvall G. The organizational culture of idea management / G. Ekvall, J. Henry, D. Walker// Managing innovations. – London: Sage Publications, 1991.

Допоміжна література

1. Перкинс Д.Н. Творча обдарованість як психологічне поняття / Д.Н. Перкинс // Суспільні науки за рубежом. Сер. Науковедение. – 1988. – № 4. – С. 88–92.
2. Професійна освіта : словник / уклад. С.У. Гончаренко та ін.; за ред. Н.Г. Ничкало. – Київ : Вища школа, 2000. – 380 с.
3. Психологічна енциклопедія / автор-упоряд. О. Степанов. – Київ: «Академвидав», 2006. – 424 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Електронна бібліотека [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://bibliograph.com.ua/religiovedenie-3/index.htm>